

Seat No. : _____

ND-112
December-2015
B.A., Sem.-V
CC-303 : Sanskrit
(Shankar Vedant)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

1. (A) नीचेनाभांथी कोरुपश अेक गद्यभंडनो छार्द स्पष्ट करो. 6

Evaluate any **one** of the following paragraphs :

- (1) उच्यते, - न तावदयमेकान्तेनाविषयः, अस्मत्प्रत्ययविषयत्वात्, अपरोक्षत्वाच्च प्रत्यगात्मप्रसिद्धेः ।
न चायमस्ति नियमः - पुरोऽवस्थित एव विषये विषयान्तरमध्यसितप्यमिति, अप्रत्यक्षेऽपि ह्याकाशे
बालास्तलमलिनताद्यस्यन्ति । एवमविरुद्धः प्रत्यगात्मन्यप्यनात्माध्यासः ।
- (2) न, इन्द्रियाविषयत्वेन संबन्धाग्रहणात् । स्वभावतो विषयविषयाणीन्द्रियाणि, न ब्रह्मविषयाणि । सति
हीन्द्रियविषयत्वे ब्रह्मणः इदं ब्रह्मणा संबद्धं कार्यमिति गृह्येत । कार्यमात्रमेव तु गृह्यमाणं किं ब्रह्मणा
संबद्धं किमन्येन, केनचिद्वा संबद्धमिति न शक्यं निश्चेतुम् । तस्माज्-जन्मादिसूत्रं
नानुमानोपन्यासार्थम् ।

(B) नीचेनाभांथी गभे ते भे विशे टूकनोंध लषो : 8

Write short notes on any **two** of the following :

- (1) आद्यशंकराचार्यनुं जवन
Life of 'आद्यशंकराचार्य'
- (2) 'ब्रह्मजिज्ञासा' समासः ।
- (3) अध्यासः ।
- (4) 'सूत्र' लक्षणम् । ने विस्तारथी समजवो.
Explain in detail 'सूत्रम्'

2. (A) नीचेनामांथी गभे ते अक गद्यभंडनो छार्द स्पष्ट करो.

6

Evaluate any **one** of the following paragraphs :

(1) यद्यद्विस्तरार्थं शास्त्रं यस्मात्पुरुषविशेषात्संभवति, यथा व्याकरणादि पाणिन्यादेर्ज्ञेयैकदेशार्थमपि, स ततोऽप्यधिकतरविज्ञान इति प्रसिद्धं लोके । किमु वक्तव्यमनेकशाखा भेद भिन्नस्य देवतिर्यङ्मनुष्यवर्णाश्रमादि प्रविभाग हेतोः ऋग्वेदाद्यारव्यस्य सर्वज्ञानाकरस्याप्रयत्नेनैव लीलान्यायेन पुरुषनिःश्वासवद्यस्मान्महतो भूताद्योनेः संभवः, 'अस्य महतो भूतस्यनिःश्वसितमेतद्यऋग्वेदः' (बृह. २-४-१०) इत्यादिश्रुतेः ।

(2) ननु ज्ञानं नाम मानसी क्रिया । न, वैलक्षण्यात् । क्रिया हि नाम सा, यत्र वस्तुस्वरूपनिरपेक्षैव चोद्यते, पुरुषचित्तव्यापाराधीना च । यथा 'यस्यै देवतायै हविर्गृहीतं स्यात् तां मनसा ध्यायेद् वषट् करिष्यन्' इति, 'संध्यां मनसा ध्यायेत्' (ऐ.ब्रा. ३-८-१) इति चैवमादिषु । ध्यानं चिन्तनं यद्यपि मानसं, तथापि पुरुषेण कर्तुमकर्तुमन्यथा वा कर्तुं शक्यं, पुरुष तन्त्रत्वात् ।

(B) शंकरवेदान्तानां सिद्धांतो उपर विस्तृत नोंध लभो :

8

Write a detailed note on the 'शाङ्करवेदान्तसिद्धान्ताः' :

अथवा/OR

शास्त्रयोनित्व-अधिकरणम् । ने विस्तृत थर्थो.

Discuss in detail शास्त्रयोनित्व-अधिकरणम् ।

3. नीचेनामांथी गभे ते अे विशे टूकनोंध लभो :

14

Write short notes on any **two** of the following :

(1) आद्य शंकराचार्यनी कृतिओ

Write a note on works of आद्यशंकराचार्य.

(2) 'अधिकरण' लक्षणम् । ने विस्तृत रीते सभज्ञावो.

Explain in detail 'अधिकरणम्'.

(3) यास्कपरिपठितानां भावविकाराः ।

(4) साधनचतुष्टय ।

4. 'चर्पटपञ्जरिका स्तोत्रम्'मां निरूपयेत् 'मानव जिवननी करुणता' – विस्तारथी समजावो. 14
Explain the tragedy of human life in 'चर्पटपञ्जरिकास्तोत्रम्'.

अथवा/OR

'चर्पटपञ्जरिका स्तोत्रम्'मां निरूपित विषयवस्तुनो परिचय आपो.
Give the content of 'चर्पटपञ्जरिकास्तोत्रम्'.

5. (A) कौंसमां आपेल योग्य विकल्प पसंद करीने उत्तर आपो : 8

Select the proper option from the given bracket and give the answer :

(1) ब्रह्मसूत्रशाङ्करभाष्योपरि वाचस्पतिमिश्रविरचिता टीका का अस्ति ?
(रत्नप्रभा, भामती, न्यायनिर्णयः, पञ्चपादिका)

(2) ब्रह्मसूत्र शांकरभाष्यमां केटलां सूत्रो आवेलां छे ?
How many 'सूत्र' in ब्रह्मसूत्रशाङ्करभाष्य ?
(554, 560, 555, 558)

(3) कार्य-कारणनी बाबतमां शांकरवेदान्त कथो वाद स्वीकारे छे ?
(विवर्तवाद, परिणामवाद, आशावाद, उत्क्रान्तिवाद)
Which ism is accepted by शांकरवेदान्त ?
(विवर्तवादः, परिणामवादः, आशावादः, उत्क्रान्तिवादः)

(4) ज्ञातुमिच्छा इति ।
(पिपासा, जिज्ञासा, चिकिर्षा, विवक्षा)

(5) यतो वा इमानि भूतानि जायन्ते ..... इति श्रुतिवाक्यम् कस्याम् उपनिषदि वर्तते ?
(तैत्तिरीय, कठ, ईश, मुण्डक)

(6) तु शब्दः कस्यपक्षस्य व्यावृत्त्यर्थः ?
(उत्तरपक्ष, दक्षिणपक्ष, पूर्वपक्ष, अपक्ष)

(7) काशीमां व्याकरणासूत्रो गोभता कोने जोईने आद्यशंकराचार्ये 'चर्पट पञ्जरिका स्तोत्र'नी रचना करी उत्ती ?
(बाणक, स्त्री, वृद्ध, युवान)

While seeing the chorus recitation of पाणिनिसूत्र done by in Varanasi-seeing to whom आद्यशंकराचार्य wrote चर्पटपञ्जरिकास्तोत्र ?

(Child, Woman, Old man, Young man)

(8) शंकराचार्यमतेन कस्य विहीनः सर्वमतेन मुक्तिं न भजति जन्मशतेन ?
(ज्ञान, कर्म, धन, भक्ति)

(B) નીચેના પ્રશ્નોના એક-બે વાક્યમાં ઉત્તરો આપો (કોઈપણ છ) :

6

Answer the following question in **one** or **two** sentences (any **six**) :

- (1) આદ્ય શંકરાચાર્યનો જન્મ ક્યાં થયો હતો ?
Where was 'આદ્યશંકરાચાર્ય' born ?
- (2) 'બ્રહ્મસૂત્ર' ઉપર રચાયેલા કોઈપણ બે ભાષ્યગ્રંથોના નામ લખો.
Write any two names of ભાષ્યગ્રંથોના on બ્રહ્મસૂત્ર.
- (3) 'બ્રહ્મ' શબ્દમાં કયો ધાતુ રહેલો છે ? તેનો અર્થ શું થાય છે ?
Which 'ધાતુ' is in 'બ્રહ્મ' ? What is the meaning of it ?
- (4) જન્માદ્યસ્ય યતઃ । સૂત્રમાં કયો સમાસ છે ?
Which સમાસ in જન્માદ્યસ્ય યતઃ ?
- (5) ઉપનિષદ્ વાક્યોનો મુખ્ય પ્રતિપાદ્ય વિષય શું છે ?
What is the main subject of ઉપનિષદ્વાક્યાનિ ?
- (6) 'બ્રહ્મ સૂત્રકાર' કયા બે મુખ્ય નામે પ્રસિદ્ધ છે ?
Which are the two names known of 'બ્રહ્મસૂત્રકાર' ?
- (7) મૃત્યુ સમયે કોણ રક્ષા નહીં કરી શકે ?
Who can't defence 'પ્રાપ્તે સન્નિહિતે મરણે' ?
- (8) શંકરાચાર્ય 'ધન'ને કેવું કહે છે ?
How does Shankaracharya call 'ધન' ?

_____